

3. Dmytryeva, H. K. (1999). *Mezhdunarodnoe chastnoe pravo: deistvuiushchye normativnye akty.* [International private law: legal regulations.]. М.: Yurait. URL: <http://refdb.ru/look/1381356.html> [in Russian].
4. Movsesian, A., & Ohnivtsev, S. (1999). *Transnatsionalnyi kapital ta natsionalni derzhavy.* [Transnational capital and national states]. *Svitova ekonomika ta mizhnarodni vidnosyny*, 6, 56 [in Ukrainian].
5. Pohribnyi, D. I. (2015). *Osoblyvosti pravovoho zabezpechennia diialnosti transnatsionalnykh korporatsii.* [Peculiarities of legal support for activities of transnational corporations]. *Pravo ta innovatsii*, 1 (9), 75-79 URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/06/Pogribnyy9.pdf> [in Ukrainian].
6. *Proekt Zakonu pro ratyfikatsiiu Uhody (u formi obminu lystamy) mizh Uriadom Ukrainy ta Orhanizatsiieiu ekonomichnoho spivrobitnytstva ta rozvytku shchodo pryednannia do Deklaratsii pro mizhnarodni investysii i bahatonatsionalni pidpriemstva, vidpovidnykh Rekomendatsii ta protsedurnykh Rishen Rady Orhanizatsii ekonomichnoho spivrobitnytstva ta rozvytku № 0026.* (2019, December 27). [Draft Law on the Ratification of the Agreement (in the form of an exchange of letters) between the Government of Ukraine and the Organization for Economic Cooperation and Development on Accession to the Declaration on International Investments and Multinational Enterprises, the relevant Recommendations and procedural Decisions of the Council of the Organization for Economic Cooperation and Development]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=6779 [in Ukrainian].
7. *Pro podania na ratyfikatsiiu Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy Uhody (u formi obminu lystamy) mizh Uriadom Ukrainy ta Orhanizatsiieiu ekonomichnoho spivrobitnytstva ta rozvytku shchodo pryednannia do Deklaratsii pro mizhnarodni investysii i bahatonatsionalni pidpriemstva, vidpovidnykh Rekomendatsii ta protsedurnykh Rishen Rady Orhanizatsii ekonomichnoho spivrobitnytstva ta rozvytku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 757-r.* (2020, June 25). [On the submission for ratification by the Verkhovna Rada of Ukraine of the Agreement (in the form of an exchange of letters) between the Government of Ukraine and the Organization for Economic Cooperation and Development on joining the Declaration on International Investments and Multinational Enterprises, the relevant Recommendations and procedural Decisions of the Council of the Organization for Economic Cooperation and Development: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 757]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
8. *Khartiia ekonomichnykh prav i obov'язkiv derzhav: Mizhnarodnyi dokument.* (1974, December 1974). [Charter of Economic Rights and Duties of States: International Document]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_077 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 11.05.2021

УДК 342.56:35

Соболь Євген Юрійович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: 81sobol@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0804-8354>

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ АПАРАТУ СУДУ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОСУДДЯ

У статті досліджено публічне адміністрування в діяльності апарату суду при реалізації правосуддя. Запропоновано, під публічним адмініструванням в діяльності апарату суду розуміти сукупність владно уповноважених суб'єктів на яких державою покладено обов'язок забезпечувати належну діяльність судової влади, здійснювати виконавчо-розпорядчі функції в системі судової влади і у порядку визначеному законодавством здійснювати організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, а також забезпечення законних інтересів держави та суспільства загалом.

Наголошено, що судове адміністрування стосується безпосередньо організаційної, координаційної і практичної діяльності осіб, які здійснюють адміністративні повноваження спрямовані на належне забезпечення функціонування суду.

Визначено, що до уповноважених суб'єктів на яких державою покладено обов'язок забезпечувати належну діяльність судової влади входять: Президент України, органи законодавчої та виконавчої влади, органи суддівського самоврядування та представники системи правосуддя, адміністрацій та менеджерів місцевих судів й в окремих випадках – інституції громадянського суспільства.

Зазначено, що головна мета судового адміністрування безпосередньо полягає в забезпеченні належних умов для справедливого відправлення правосуддя.

Ключові слова: публічне адміністрування, діяльність апарату суду, правосуддя, судова влада, судочинство,

забезпечення, судове адміністрування, функціонування суду, органи суддівського самоврядування.

Sobol Ye. PUBLIC ADMINISTRATION IN THE ACTIVITIES OF THE APPARATUS OF THE COURT IN THE IMPLEMENTATION OF JUSTICE

The article examines public administration in the activity of the court apparatus in the implementation of justice. It is suggested that public administration in the activity of the court apparatus should be understood as a set of subjects authorized by the state to ensure the proper functioning of the judiciary, to perform executive and administrative functions in the judicial system, and to provide organizational and financial support for the activities of bodies in accordance with the law judiciary, provision of administrative services to individuals and legal entities, as well as ensuring the legitimate interests of the state and society in general.

It is emphasized that judicial administration directly concerns the organizational, coordination and practical activities of persons who exercise administrative powers aimed at ensuring the proper functioning of the court.

It was determined that the authorized subjects entrusted by the state with the duty to ensure the proper functioning of the judiciary include: the President of Ukraine, bodies of legislative and executive power, bodies of judicial self-government and representatives of the justice system, administrations and managers of local courts, and in some cases - institutions civil society.

It is noted that the main goal of judicial administration is directly to ensure proper conditions for the fair administration of justice.

Key words: public administration, activity of the court apparatus, justice, judicial power, judiciary, security, judicial administration, functioning of the court, bodies of judicial self-government.

Постановка проблеми. Судова влада є самостійною, незалежною сферою публічної влади й становить сукупність повноважень по здійсненню правосуддя, тлумаченню норм права, з відповідними контрольними повноваженнями спеціальних органів. В умовах судової реформи органи судової влади знаходяться на рівні змін, що відповідають напрямку євроінтеграції. Певною мірою ці зміни спрямовані на належне забезпечення судочинства, адже стан адміністративно-правового забезпечення судової влади перебуває не на високому рівні, що негативно впливає на рівень здійснення судочинства та на ефективність функціонування правосуддя загалом. Водночас з метою забезпечення діяльності судової гілки влади в Україні діє цілісна система органів державної влади, уповноважених приймати управлінські рішення, метою яких є здійснення організаційного керівництва й організаційного забезпечення діяльності судів. Таким чином, саме їх діяльність викликає науковий інтерес, яких потребує наукового та нормативного обґрунтування, оскільки публічна адміністрація забезпечує функціонування судової влади в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням діяльності суддівської публічної адміністрації займалися такі вітчизняні вчені, як : С. Бондар, В. Бойко, І. Голосніченко, О. Гулак, О. Гумін, О. Дудченко, О. Дручек, Р. Гонін, І. Ієрусалімова, О. Клименко, В. Колпаков, Я. Лазур, Н. Литвин, А. Олійник, Д. Притика, І. Прошутя, І. Самсін, К. Степаненко, К. Толкачов та інші.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі вивчення праць вчених-правознавців, дослідити публічне адміністрування в діяльності апарату суду при реалізації правосуддя, зокрема визначити коло суб'єктів публічної адміністрації суду та сформувані визначення дефініції «публічне адміністрування в діяльності апарату суду».

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування дефініції публічне адміністрування в діяльності апарату суду має довгий історичний шлях, однак в умовах сьогодення воно вимагає новітнього ґрунтовного наукового аналізу. Згідно з академічним тлумачним словником української мови поняття – це одна із форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності; розуміння кимсь чого небудь, що склалося на основі якихось відомостей, власного досвіду [1].

Що стосується терміну «адміністрування» (англ. «administro» - керую, виконую), то виходячи з вище наведених історичних та етимологічних наукових суджень, публічне адміністрування слід розглядати як – бюрократичний метод управління завдяки командуванню, який є процесом досягнення національних цілей та інтересів шляхом діяльності суб'єктів публічної сфери, у тому числі законодавчих, виконавчих і судових органів та органів місцевого самоврядування [2]. Публічне адміністрування з певних наукових позицій може ототожнюватись зі складовою частиною системи державного управління. Його часто плутають з публічним управлінням. Публічне управління – це процес колективного прийняття та реалізації стратегічних рішень на основі узгодження і координування мети і дій усіх ключових учасників [3, с. 28].

Публічне адміністрування – це регламентована законами та іншими правовими актами, діяльність суб'єктів публічного адміністрування, що спрямована на: прийняття адміністративних рішень; надання адміністративних послуг; здійснення внутрішнього адміністрування суб'єкта публічного адміністрування. У вузькому сенсі, публічне адміністрування передбачає взаємодію суб'єктів з виконавчою гілкою влади, а в широкому сенсі – з усіма трьома гілками влади на різних рівнях прийняття рішень (державний, регіональний, муніципальний) [4, с. 8].

Адміністративне регулювання – діяльність суб'єкта публічного адміністрування з видання правил, положень, регламентів та інших нормативних актів для виконання законів. Внутрішнє адміністрування – діяльність, завдяки якій забезпечується самостійне функціонування суб'єкта публічного адміністрування (впорядкування організаційно-управлінської структури, документація, розпорядження трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами, документообіг) [4, с. 9].

Однозначного підходу до визначення такого центрального інституту судової влади, як інститут

судового адміністрування на рівні сучасної правової доктрини не вироблено. У різні періоди наукового обґрунтування та нормативного закріплення набули поняття судового управління, судового адміністрування, організаційного керівництва судами, організаційного забезпечення діяльності судів [5, с. 132].

В юридичній літературі ми знаходимо різні поняття терміну «публічна адміністрація», яке охоплює різне коло суб'єктів й використовується науковцями в залежності від предмета дослідження.

Вітчизняні дослідники Т. Кравцова та В. Куценко акцентують на тому, що публічна адміністрація – це певним чином побудована система органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так й інтересів суспільства в цілому [6].

Це вповній мірі стосується суддівської публічної адміністрації, де для визначення адміністративно-правової складової здебільшого використовувався терміни «судове адміністрування» та «судове управління». Судове адміністрування – це цілеспрямована практична діяльність осіб, які займають адміністративні посади в певному суді, що передбачає керування конкретним, окремим елементом судової системи (судом), і полягає в технологічному процесі підготовки, прийняття і виконання управлінських рішень, направлених на забезпечення належного функціонування суду з метою забезпечення ефективного здійснення правосуддя. Ефективне забезпечення судочинства полягає в управлінні ресурсами [7, с. 49].

І. Голосніченко визначає «судове адміністрування» як підзаконну цілеспрямовану організуючу діяльність, направлену на задоволення потреб суду як організації, що здійснює юрисдикцію, не втручаючись у вирішення питань процесу підготовки і розгляду конкретних справ [8, с. 128].

Таким чином, судове адміністрування стосується безпосередньо організаційної, координаційної і практичної діяльності осіб, які здійснюють адміністративні повноваження спрямовані на належне забезпечення функціонування суду.

Згідно Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII діє єдина система забезпечення функціонування судової влади – судів, органів суддівського врядування, інших державних органів та установ системи правосуддя. Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна судова адміністрація України та Національна школа суддів України, інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, визначених цим та іншими законами [9].

Також, слід констатувати, що сукупністю владно уповноважених суб'єктів на яких державою покладено обов'язок забезпечувати належну діяльність судової влади прийнято іменувати як публічну адміністрацію. До складу якої входять: Президент України, органи законодавчої та виконавчої влади, органи суддівського самоврядування та представники системи правосуддя, адміністрацій та менеджерів місцевих судів й в окремих випадках – інституції громадянського суспільства. Основне функціональне завдання цих суб'єктів полягає в публічному виконанні законів із метою створення умов і надання ресурсів для забезпечення: а) судів усім необхідним для здійснення судочинства; б) суддів – недоторканністю, державним і соціальним захистом та належними умовами для праці. Кожний із зазначених суб'єктів реалізує унікальні повноваження, має виключну компетенцію [6, с. 76].

Що до діяльності безпосередньо апарату суду, то згідно зі статтею 155 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», апарат суду здійснює організаційне забезпечення роботи суду. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що має наслідком звільнення його з посади. Правовий статус працівників апарату суду визначається Законом України «Про державну службу». Структура і штатна чисельність апаратів місцевих судів за погодженням із головою суду затверджуються відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України, апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів – Державною судовою адміністрацією України за погодженням з головою суду в межах видатків на утримання відповідного суду. В апараті вищого спеціалізованого суду утворюється самостійний структурний підрозділ для організаційного забезпечення роботи апеляційної палати цього суду, діяльність якого підконтрольна і керівник якого підпорядковується голові апеляційної палати вищого спеціалізованого суду. Цей підрозділ з питань забезпечення діяльності апеляційної палати не підпорядковується керівнику апарату вищого спеціалізованого суду. В апараті суду утворюється канцелярія, яка щоденно протягом робочого часу суду забезпечує прийняття та реєстрацію документів, що подаються до відповідного суду. Канцелярія також виконує інші завдання, визначені положенням, затвердженим керівником апарату відповідного суду. До штату апарату судів входять також секретарі судового засідання, наукові консультанти та судові розпорядники. Наукові консультанти повинні мати науковий ступінь [8]. Таким чином, апарат суду служить для різного роду організаційного забезпечення роботи суду [9].

Висновок. Таким чином, проаналізувавши погляди науковців у даній сфері під публічним адмініструванням в діяльності апарату суду слід розуміти сукупність владно уповноважених суб'єктів на яких державою покладено обов'язок забезпечувати належну діяльність судової влади, здійснювати

виконавчо-розпорядчі функції в системі судової влади і у порядку, визначеному законодавством здійснювати організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, а також забезпечення законних інтересів держави та суспільства загалом.

Відповідно спосіб, у який забезпечується функціонування суду, включаючи спосіб вирішення таких питань, як ефективність, доступність та розподіл праці, суттєво впливає на роботу суддів та якість їхніх рішень – як у реальній дійсності, так і в уявленнях громадськості.

Головна мета судового адміністрування безпосередньо полягає в забезпеченні належних умов для справедливого відправлення правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Білодід І. Словник української мови : в 11 томах. Том 7. Київ, 1976. С. 168.
2. Глосарій Програми розвитку ООН. URL: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministration>.
3. Pollitt C. Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford: University Press, 2004. 240 p.
4. Бакуменко В.Д. Надолішній П.І. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навч. посіб. К.: Міленіум, 2003. 256 с.
5. Саленко О. В. Судове адміністрування в Україні крізь призму міжнародних стандартів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 3. С. 132–137.
6. Федорченко А. Понятійная составляющая концепта «публичное администрирование деятельности местных судов в Украине». *Право и Закон*. 2020. № 2. С. 173–177.
7. Судове адміністрування. Навчальна програма дистанційного курсу (в режимі онлайн). К., 2016. 300 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Court_Admin_website1-1.pdf
8. Голосніченко І. П. Сучасне управління в суді : навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 230 с.
9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06. 2016 р. № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. Ст. 545.

REFERENCES:

1. Bilodid, I. (1976). Slovyk ukrainskoi movy v 11 tomakh. [Dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes]. Tom 7. 168. [In Ukrainian].
2. Hlosarii Prohramy rozvytku OON. Retrieved from: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministration> [In Ukrainian].
3. Pollitt, C. & Bouckaert, G. (2004). Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford: University Press. 240. [In English].
4. Bakumenko, V.D. & Nadolishnii, P.I. (2003). Teoretychni ta orhanizatsiini zasady derzhavnoho upravlinnia. [Theoretical and organizational principles of public administration]. navch. posib. 256. [In Ukrainian].
5. Salenko, O. V. (2017). Sudove administruvannia v Ukraini kriz pryzmu mizhnarodnykh standartiv. [Judicial administration in Ukraine through the lens of international standards]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Vyp. 3. 132–137. [In Ukrainian].
6. Fedorchenko, A. (2020). Ponyatiynaya sostavlyayuschaya kontsepta «publichnoe administrirovanie deyatelnosti mestnyih sudov v Ukraine». [The conceptual component of the concept "public administration of the activities of local courts in Ukraine"]. *Pravo i Zakon*. №2. 173–177. [in Russian].
7. Sudove administruvannia. (2016). [Judicial administration]. Navchalna prohrama dystantsiinoho kursu (v rezhymi online). 300. Retrieved from: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Court_Admin_website1-1.pdf [In Ukrainian].
8. Holosnichenko, I. P. (2010). Suchasne upravlinnia v sudi. Modern management in the court. Navchalnyi posibnyk. Yurinkom Inter. 230. [In Ukrainian].
9. Pro sudoustrii i status suddiv. (2016, June 2). [On the judiciary and the status of judges]. Zakon Ukrainy № 1402-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady* № 31. 545. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 11.05.2021